

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Τα διατροφικά σκάνδαλα των τελευταίων ετών θορύβησαν τους καταναλωτές και οδήγησαν σε κρίση αξιοπιστίας όλο το διατροφικό κλάδο με αποτέλεσμα να ενισχυθεί το ενδιαφέρον και η ευαισθητοποίηση του καταναλωτικού κοινού σε θέματα ποιότητας και ασφάλειας. Περισσότερο από ποτέ είναι ορατή η στροφή των καταναλωτών σε προϊόντα υγιεινής διατροφής και στα **βιολογικά προϊόντα**. Στη χώρα μας οι προϋποθέσεις για την παραγωγή τέτοιων προϊόντων και με δεδομένη την αυξημένη ζήτηση τους, είναι ευνοϊκές. Ας δούμε όμως τι ακριβώς εννοούμε όταν λέμε βιολογική κτηνοτροφία.

Βιολογική κτηνοτροφία είναι...

Η βιολογική κτηνοτροφία δεν είναι ένα διαφορετικό σύστημα εκμετάλλευσης της μονάδας, είναι η διαχείριση των ζώων στο φυσικό τους περιβάλλον χωρίς επεμβάσεις στον τρόπο αναπαραγωγής τους και με συμπληρωματική διατροφή που θα προέρχεται από ζωτροφές παραγόμενες κατά προτεραιότητα στην ίδια εκμετάλλευση, και πάντα με βιολογικό τρόπο.

Η παραγωγή βιολογικών προϊόντων στην Ευρώπη γίνεται βάσει του ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει κάθε φορά, ενώ στην Ελλάδα εφαρμόζεται συμπληρωματικά Εθνική Νομοθεσία. Το Ελληνικό κράτος έχει αναθέσει τον έλεγχο και την πιστοποίηση των Βιολογικών Προϊόντων σε ιδιωτικούς Φορείς, των οποίων τη λειτουργία εγκρίνει και τους ελέγχει στενά.

Η βιολογική γεωργία στην Ευρώπη ξεκίνησε επίσημα ήδη από τη δεκαετία του '90 με την έκδοση του πρώτου Κανονισμού για τη Βιολογική Γεωργία, του 2092/1991. Ενώ στην Ελλάδα ξεκίνησε ήδη από τις αρχές της δεκαετίας '90.

Βιολογική Εκτροφή

Στόχος της βιολογικής κτηνοτροφίας είναι ο σεβασμός στην φυσική ζωή των ζώων. Κάθε ζώο θα πρέπει να εκτρέφεται σε άνετους χώρους με καλά αεριζόμενα στέγαστρα και σε εκτεταμένα βοσκοτόπια. Η διατροφή των ζώων θα πρέπει να είναι ποιοτική και να αποτελείται αποκλειστικά από βιολογικά παραγόμενες φυτικές τροφές, (κριθάρι, καλαμπόκι, σόγια, σανό), ιδανικά ιδιοπαραγόμενες.

Η βιολογική εκτροφή στοχεύει στη σωστή ανάπτυξη των ζώων, προφυλάσσοντάς τα από τις ασθένειες, τις ενοχλήσεις και το άγχος. Σε περιπτώσεις ασθενειών, χορηγούνται κατά προτίμηση μόνο ομοιοπαθητικά ή φυτοθεραπευτικά σκευάσματα και πάντοτε σε συνεννόηση με εξειδικευμένους κτηνιάτρους. Αυτή η φροντίδα και ο σεβασμός προς τα ζώα έχει ως αποτέλεσμα την παραγωγή κρέατος με μοναδικά χαρακτηριστικά ως προς τη γεύση, την υφή και την ποιότητα.

Τα παράγωγα των ζώων, όπως είναι τα γαλακτοκομικά και τα τυροκομικά προϊόντα, είναι ανώτερης ποιότητας, αγνά, φυσικά, απαλλαγμένα από χημικά κατάλοιπα.

Κάποιος που επιθυμεί να γίνει Βιοκαλλιεργητής θα πρέπει να είναι ενήμερος για τις μεθόδους και τις ουσίες που επιτρέπονται από τον ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848.

Είδη ζώων που μπορούν να ενταχθούν στη Βιολογική Κτηνοτροφία

Ο ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848 περιλαμβάνει λεπτομερείς κανόνες παραγωγής για τα ακόλουθα είδη:

- βοοειδή,
- προβατοειδή,
- αιγοειδή,
- ιπποειδή,
- χοιροειδή,
- πουλερικά,
- κουνέλια
- μέλισσες
- ελαφοειδή

Καταγωγή ζώων

Κατά την επιλογή φυλών ή τύπων ζώων για Βιολογική εκτροφή θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ικανότητα προσαρμογής των ζώων στις τοπικές συνθήκες, η ζωτικότητα τους και η αντοχή τους σε ασθένειες. Ακόμη, πρέπει να επιλέγονται φυλές ή τύποι ζώων κατά τρόπο που να αποφεύγονται ειδικές ασθένειες ή προβλήματα υγείας τα οποία συνδέονται με ορισμένες φυλές ή τύπους που χρησιμοποιούνται στην εντατική παραγωγή. Θα πρέπει να προτιμώνται οι αυτόχθονες φυλές και τύποι ζώων. Η ανανέωση των ζώων θα πρέπει να προέρχεται από ζώα του ίδιου του κοπαδιού, ενώ επιτρέπεται και η εισαγωγή μη βιολογικών ζώων υπό συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις που ορίζονται σαφώς από τον ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848.

Συνθήκες σταβλισμού

Οι συνθήκες σταβλισμού πρέπει να ικανοποιούν τις ανάγκες της βιολογικής εκτροφής, όπως αυτές καθορίζονται λεπτομερώς στον ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848.

Τα κτίρια για τα ζώα δεν είναι υποχρεωτικά σε περιοχές με κατάλληλες κλιματικές συνθήκες που να επιτρέπουν την υπαίθρια διαβίωση των ζώων (π.χ. περίπτωση εκτατικής αιγοπροβατοτροφίας νησιωτικής Ελλάδας). Σε περίπτωση που χρησιμοποιούνται κτίρια, τα κτίρια αυτά θα πρέπει να είναι ευάερα και ευήλια με συνθήκες, εντός των κτιρίων, μη επιβλαβείς για τα ζώα.

Η πυκνότητα των ζώων μέσα στα κτίρια πρέπει να επιτρέπει την άνεση, την καλή διαβίωση και να ικανοποιεί τις ειδικές ανάγκες των διαφόρων ειδών ζώων, παρέχοντας σε αυτά επαρκή χώρο για φυσική στάση, να ξαπλώνουν με ευκολία, να κυλιούνται, να περιπολούνται τον εαυτό τους και να κάνουν όλες τις φυσικές κινήσεις, όπως να τεντώνονται και να φτερουγίζουν. Ο Κανονισμός ορίζει τα ακριβή τετραγωνικά ανά ζώο εντός των κτιρίων.

Το δάπεδο των κτιρίων πρέπει να είναι ομαλό αλλά να μην γλιστράει. Το μισό τουλάχιστον εμβαδόν του δαπέδου πρέπει να είναι συνεχές, δηλαδή όχι υπό μορφή γρίλιας ή δικτυωτού, ενώ τα κτίρια θα πρέπει να διαθέτουν άνετο, καθαρό και στεγνό χώρο ωτοκίας/ανάπαυσης, αποτελούμενο από στερεή κατασκευή χωρίς δάπεδο υπό μορφή γρίλιας. Ειδικότερα τα πουλερικά, δεν θα πρέπει να διατηρούνται σε κλωβούς. Τα δε νηκτικά πτηνά (π.χ. πάπιες) πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ρυάκι, τεχνητή λίμνη ή γούρνα. Ο Κανονισμός θέτει σαφείς περιορισμούς για το πλήθος των πουλερικών εντός των κτιρίων που για τα κοτόπουλα π.χ είναι 4.800, καθώς και τον ελάχιστη ηλικία σφαγής των πουλερικών, που ειδικά π.χ. για τα κοτόπουλα είναι 81 ημέρες.

Χώροι βόσκησης και άσκησης

Σύμφωνα με τον ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848, τα θηλαστικά και τα φυτοφάγα ζώα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε βοσκοτόπους, όποτε το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες και σε υπαίθριους χώρους. Τα παμφάγα ζώα (πουλερικά, χοίροι) πρέπει απαραίτητως να βγαίνουν σε προαύλιους χώρους άσκησης. Οι προαύλιοι χώροι και οι βοσκοτόποι πρέπει να ενταχθούν στη Βιολογική Γεωργία παράλληλα με τα ζώα.

Διατροφή των ζώων

Όλα τα νεαρά θηλαστικά πρέπει να τρέφονται κατά προτίμηση με μητρικό γάλα. Η τροφή των ζώων θα πρέπει κατά κύριο λόγο να προέρχεται από την ίδια την κτηνοτροφική μονάδα (ιδιοπαραγόμενη) ή, όταν αυτό δεν είναι εφικτό, να παράγεται σε συνεργασία με άλλα αγροκτήματα βιολογικής παραγωγής, ιδανικά στην ίδια περιοχή.

Η διατροφή των φυτοφάγων ζώων θα πρέπει να βασίζεται στη μέγιστη δυνατή χρησιμοποίηση βοσκής. Στο ημερήσιο σιτηρέσιο των χοίρων και των πουλερικών πρέπει να προστίθεται χονδροαλεσμένη, νωπή, αποξηραμένη ή ενσιρωμένη ζωοτροφή.

Απαγορεύεται η καταναγκαστική διατροφή και η χρήση ζωοτροφών που προέρχονται από Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς (Γ.Τ.Ο). Απαγορεύεται η χρήση ουσιών για την προώθηση της ανάπτυξης ή της παραγωγής και η χρήση ορμονών ή παρόμοιων ουσιών για τον έλεγχο της αναπαραγωγής ή για άλλους σκοπούς.

Διαχείριση Ζώων

Η διαχείριση των ζώων στη Βιολογική Κτηνοτροφία, θα πρέπει να γίνεται με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η ευζωία τους. Ενέργειες όπως η τοποθέτηση ελαστικών ιμάντων στις ουρές των προβάτων, η κοπή της ουράς, η κοπή των δοντιών, του ράμφους ή των κεράτων δεν επιτρέπονται στη βιολογική κτηνοτροφία, εκτός εάν αποτελούν πρακτικές για λόγους ασφάλειας ή εάν αποσκοπούν στη βελτίωση της υγείας, των συνθηκών διαβίωσης ή της υγιεινής των ζώων. Απαγορεύονται οι ακρωτηριασμοί όπως η κορυφοτομή των φτερών των βασιλισσών μελισσών.

Τα ζώα πρέπει να υποφέρουν όσο το δυνατόν λιγότερο με τη χορήγηση της κατάλληλης αναισθησίας και/ή αναλγησίας. Παρ' όλα αυτά για τη φόρτωση και εκφόρτωση των ζώων δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται κανενός είδους ηλεκτρική διέγερση για τον εξαναγκασμό των ζώων ή η χρήση ηρεμιστικών.

Ασθένειες και Κτηνιατρική Αγωγή

Σκοπός στη Βιολογική Κτηνοτροφία είναι η πρόληψη των ασθενειών. Αυτό επιτυγχάνεται όταν εφαρμόζονται κατάλληλες πρακτικές π.χ. με την επιλογή των κατάλληλων φυλών, την καλή διατροφή, την αποφυγή μεγάλων πυκνοτήτων, την τακτική άσκηση των ζώων κλπ. Επίσης, τα κτίρια, οι κλωβοί, ο εξοπλισμός και τα εργαλεία θα πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται με τον κατάλληλο τρόπο και τα επιτρεπόμενα προϊόντα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι οσμές, να αποτρέπεται η προσέκλυση εντόμων ή τρωκτικών και να προλαμβάνονται οι επιμολύνσεις και η ανάπτυξη παθογόνων οργανισμών.

Αν παρά τα προληπτικά μέτρα τα ζώα νοσήσουν, η οποιαδήποτε ασθένεια θα πρέπει να αντιμετωπιστεί. Τα ασθενή ζώα να πρέπει να απομονωθούν από το κοπάδι σε κατάλληλους στεγασμένους χώρους και να λάβουν την απαραίτητη θεραπεία, σύμφωνα με τις υποδείξεις του Κτηνιάτρου. Για την θεραπεία των ζώων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά προτίμηση φυτοθεραπευτικά και ομοιοπαθητικά προϊόντα, ιχνοστοιχεία και άλλα προϊόντα που επιτρέπει ο Κανονισμός, έναντι των αλλοπαθητικών συνθετικών χημικών κτηνιατρικών φαρμάκων ή αντιβιοτικών, υπό τον όρο ότι έχουν πραγματική θεραπευτική δράση για το συγκεκριμένο είδος ζώου και την συγκεκριμένη ασθένεια. Αν μια ασθένεια δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με άλλο τρόπο, τότε επιτρέπεται η περιορισμένη χρήση αλλοπαθητικών φαρμάκων, σε συνεργασία πάντα με τον κτηνίατρο και με απαραίτητη την προηγούμενη ενημέρωση του Οργανισμού Ελέγχου, ο οποίος θα ενημερώσει τον Κτηνοτρόφο για τις επιπτώσεις της θεραπείας στη Συμμόρφωση της εκμετάλλευσης. Στην περίπτωση αυτή η περίοδος αναμονής πρέπει να είναι διπλάσια από αυτή που αναγράφεται στο σκεύασμα. Δεν θα πρέπει να χορηγούνται προληπτικά στα ζώα χημικά κτηνιατρικά φάρμακα. Επιβάλλεται όμως να γίνονται οι υποχρεωτικοί εμβολιασμοί, όπως ορίζεται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες και Αρχές.

Κτηνοτροφικά απόβλητα

Η κοπριά των ζώων διασπείρεται στο έδαφος της εκμετάλλευσης ή και των άλλων εκμεταλλεύσεων που ακολουθούν τις προδιαγραφές της βιολογικής γεωργίας με τέτοιο τρόπο ώστε να μη γίνεται υπέρβαση του ορίου των 170 χγρ. Αζώτου /10 στρ/έτος. Μέχρι να πραγματοποιηθεί η διασπορά της κοπριάς, πρέπει να αποθηκεύεται σε κατάλληλες εγκαταστάσεις ικανής χωρητικότητας με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκλείεται το ενδεχόμενο ρύπανσης των υδάτων ή διαπότισης του εδάφους.

Από τη στιγμή που αποφασίζει κάποιος να ενταχθεί στη βιολογική κτηνοτροφία, σε πόσο χρονικό διάστημα θα μπορούν τα προϊόντα του να πουληθούν ως βιολογικά

Έναρξη του χρόνου μετατροπής θεωρείται η ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης με τον Φορέα Πιστοποίησης - IRIS. Σύμφωνα πάντα με τον ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848, για να μπορεί να πωληθεί ένα προϊόν ως βιολογικό θα πρέπει να έχει περάσει η απαραίτητη περίοδος **μετατροπής (μεταβατική περίοδος)**.

Όσον αφορά την πρώτη ένταξη της εκμετάλλευσης στη Βιολογική Κτηνοτροφία, θα πρέπει παράλληλα με τη μετατροπή των ζώων να γίνεται και η μετατροπή των βοσκοτόπων και των χωραφιών που προορίζονται για την

παραγωγή ζωοτροφών και των υπαίθριων χώρων άσκησης. Συνολικά λοιπόν, για να πουληθεί ένα κτηνοτροφικό προϊόν ως Βιολογικό, θα πρέπει να περάσουν **δύο (2) έτη** από την ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης.

Οι παραπάνω περίοδοι μετατροπής δεν ισχύουν για τα ζώα που εισάγονται σε Βιολογική εκμετάλλευση που έχει ήδη περάσει σε Βιολογικό Στάδιο. Στην περίπτωση αυτή, η περίοδος μετατροπής για τα νέο-εισαχθέντα ζώα είναι έξι μήνες για τα ζώα γαλακτοπαραγωγής, 6 εβδομάδες για τα πουλερικά ωοπαραγωγής, ενώ για τα ζώα κρεατοπαραγωγής η περίοδος μετατροπής κλιμακώνεται ως εξής:

* Για τα βοοειδή και ιπποειδή 12 μήνες

* Για μηρυκαστικά και χοίρους 6 μήνες

* 10 εβδομάδες για τα πουλερικά κρεατοπαραγωγής που εισάγονται πριν από την τρίτη ημέρα της ζωής τους.

Τα κίνητρα που παρέχει το κράτος σε βιοκαλλιεργητές

Τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και το Ελληνικό κράτος αναγνωρίζοντας την εργασία και τη φροντίδα που χρειάζεται η βιολογική εκτροφή και στοχεύοντας στο να στραφούν όλο και περισσότεροι κτηνοτρόφοι στο βιολογικό τρόπο παραγωγής, πέραν της κανονικής επιδότησης που εισπράττουν ετησίως, ενισχύει επιπλέον οικονομικά τους παραγωγούς βιολογικών προϊόντων με τη μορφή στρεμματικών, κατά κεφαλήν ζώου και άλλων ενισχύσεων. Περισσότερες πληροφορίες μπορεί κανείς να συλλέξει από τον Σύμβουλό του ή από τις κατά τόπους ΔΑΟΚ.

Πώς γίνεται κάποιος παραγωγός βιολογικών προϊόντων

Για να μπορεί κάποιος να θεωρείται βιοκαλλιεργητής και να διαθέτει τα προϊόντα του ως βιολογικά, θα πρέπει απαραίτητα να συμβληθεί με Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων εγκεκριμένο από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπως ο IRIS (GR-BIO-06). Τα βήματα ένταξης συνοπτικά είναι τα εξής:

1. Πρέπει να ενημερωθεί για τις απαιτήσεις του ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848 καθώς και τον Κανονισμό Πιστοποίησης του IRIS, να συμπληρωθεί αίτηση ένταξης και να υποβληθούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά.
2. Μετά από αυτό θα υπογραφεί ένα ιδιωτικό συμφωνητικό με τον IRIS. Από την ημερομηνία που θα υπογραφεί το Συμφωνητικό αυτό, ο επιχειρηματίας ξεκινά να καλλιεργεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848 και θεωρείται ελεγχόμενος.
3. Κατά τη διάρκεια του 1^{ου} έτους και μία φορά κάθε έτος, θα πραγματοποιείται ένας τουλάχιστον πλήρης τακτικός έλεγχος και ενδεχομένως να πραγματοποιηθεί, εφόσον κριθεί απαραίτητο, συμπληρωματικός ή αιφνίδιος έλεγχος ή και δειγματοληψία.
4. Αφού τα αγροτεμάχια περάσουν την απαραίτητη μεταβατική περίοδο και αφού γίνουν όλοι οι απαραίτητοι έλεγχοι και δεν υπάρξει κάποιο πρόβλημα (Μη Συμμόρφωση), τότε ο IRIS εκδίδει πιστοποιητικό και χορηγεί το σήμα που πιστοποιεί συμμόρφωση με ΚΑΝ (ΕΕ) 2018/848 για το Βιολογικό τρόπο παραγωγής.

Οι παραγωγοί που είναι ήδη ενταγμένοι σε κάποιον Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης και επιθυμούν την ένταξη τους σε άλλο Οργανισμό, συνεχίζουν κανονικά, χωρίς να χάσουν δικαιώματα ή μεταβατικά στάδια.

Επίλογος

Οι κτηνοτρόφοι θα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι ο στόχος μιας σωστής κτηνοτροφικής πρακτικής δεν είναι μόνο να επιδιώκει υψηλότερες αποδόσεις, αλλά και να εξασφαλίζει ότι οι αποδόσεις αυτές θα εξακολουθήσουν να είναι υψηλές και τα επόμενα χρόνια. Η αειφορία λοιπόν είναι ένας από τους σημαντικότερους στόχους που επιδιώκει η βιολογική κτηνοτροφία και έτσι είναι λάθος να διστάζει κανείς να ενταχθεί στη βιολογική κτηνοτροφία. Με σωστή καθοδήγηση από τον κτηνίατρο- σύμβουλό του και με ενημέρωση για τις μεθόδους και τις πρακτικές βιολογικής εκτροφής ζώων, δεν διατρέχει κανένα τέτοιο κίνδυνο.

Από τη βιολογική κτηνοτροφία μόνο οφέλη έχει κανείς να κερδίσει και έχουν να κάνουν πρώτα από όλα με την υγεία του ίδιου του κοπαδιού, του παραγωγού και της οικογένειάς του, που θα καταναλώνουν φυσικά, αγνά προϊόντα, με την τιμή που θα εμπορεύεται τα προϊόντα του και με την προσφορά στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και στο περιβάλλον, καθώς η βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία συμβάλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και της ισορροπίας στη φύση.